

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/12

KARAR NO : 1987/15

ÖZET : Sıkıyönetimin kaldırılması durumunda, hakkında muvakkat tatil kararı verilen davanın, 1402 Sayılı Kanun'un 23/son maddesi uyarınca, adli yargı yeri de görülmesi gerektiği hk.

TCK. 450/4, 65/3.
6136 S.K. 13

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Bedir Güllü

O L A Y : 22.3.1980 günü, sanıklardan Bedir Güllü'nün, köy muhtarı

olan maktül Mehmet Ali Tuna'ya, siyasal görüş ayrılığı nedeniyle ruhsatsız tabancası ile vurarak öldürdüğü ve diğer sanıklar Adem Ak, Hüseyin Ak, Hıdır Uzun, Necati Şen ve Üzeyir Önal'ın da bu olaya fer'i fail olarak iştirak ettikleri ileri sürülerek sanık Bedir Güllü'nün TCK.nun 450/4 ve 6136 Sayılı Kanun'un 13. ve adı geçen diğer sanıkları TCK.nun 65/3.madde yoluyla TCK.nun 450/4. maddesi ile tecziyeleri istemiyle Mersin Cumhuriyet Savcılığı'nın 28.4.1980 gün, 1405-102 sayılı iddianamesi ile, haklarında kamu davası açılmıştır.

Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi: 31.12.1982 gününde, 1982/122-222 sayı ile sıkıyönetim askerî mahkemesine yazılan teskereye gelen cevapta davaya sıkıyönetim askerî mahkemesinde bakılması uygun görüldüğü belirtildiği, gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesi: 29.4.1983 gününde, 1983/74-189 sayı ile; sanıklardan Bedir Güllü'nün aramaya rağmen bulunamadığı ve sorgusu yapılamadığı gerekçesiyle hakkındaki kamu davasının geçici olarak durdurulmasına ve diğer sanıkların ise ölümle sonuçlanan olaya fer'i fail olarak katıldıkları sabit görülerek mahkûmiyetlerine karar vermiştir.

Sanık Bedir Güllü hakkındaki dava Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesi'nin 1983/382 Esas sayısına kaydedilmiş ve 29.2.1984 gününde, 1983/382 Esas sayı ile; aramalara rağmen sanık Bedir Güllü'nün bulunamadığı belirtilerek hakkındaki davanın yeniden geçici olarak durdurulmasına karar vermiştir.

Daha sonra, Adana ilinde 19.11.1985 tarihinde sıkıyönetim kaldırıldığı oihetle, dosya Diyarbakır Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'ne tevdi edilmiş ve Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askerî Mahkemesi; 29.9.1986 gününde, 1986/150-400 sayı ile; 1402 Sayılı

Kanun'un 23/son maddesi uyarınca ve aynı Kanun'un 13/b maddesindeki irtibat koşulu da gerçekleşmediğinden görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 Sayılı Kanun'un 14. maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmuş, dosya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 29.1.1987 gün, 351 sayılı yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Mebrure Gözdemir, A. Mashar Akman, Necati Karakiş, Ergun Argon ve A. Vahap Özaslan'ın katılmaları ile yaptığı 23.2.1987 günlü toplantıda, geçici Raportör Hâkim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler; okunduktan, toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Oktay Yüksel'in Adli Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yukarıda olay yerinde açıklandığı üzere, sanık hakkında Mersin Cumhuriyet Savcılığı'nca açılan ve Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararı ile Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'ne gönderilen davada, sanığın yakalanamaması nedeniyle, 29.4.1983 günü duruşmanın tatiline karar verilmiş olup, sanık yakalanamadan suçun işlendiği bölgede sıkıyönetim uygulaması 19.3.1985 günü ve davanın görüldüğü Adana'da 19.11.1985 günü kaldırılmıştır. Bunun üzerine dosya Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi'ne gönderilmiş ve adı geçen Mahkeme 1402 Sayılı Kanun'un 23/son maddesi uyarınca ve kendi Mahkemesinde görülen davalarla bağlantılı olma koşulu gerçekleşmediğinden, davanın görevi dışında kaldığını belirterek, görevsizlik kararı vermiştir.

Suçun işlendiği bölgede sıkıyönetimin kaldırılması nedeni ile, görevli yargı yerinin saptanabilmesi açısından, öncelikle 1402 Sayılı Kanun'un, sıkıyönetim kaldırılması durumunda sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görev ve yetkisini düzenleyen 23. maddesinin gözönünde tutulması ve bu maddenin aynı Kanun'un 13/b maddesi ile birlikte incelenmesi gerekir.

Sözü edilen 23. maddede aynen "sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görülmekte olan davalar sonuçlandırıluncaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder..... kamu davası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatiline karar verilen davalar durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mercilere gönderilir." denilmektedir. Bu maddenin 1. ve 3. fıkraları

bir arada değerlendirildiğinde, kanun koyucu tarafından sıkıyönetim askerî mahkemeler de görülmekte olan davaların sıkıyönetimin kaldırılması durumunda da aynı mahkemeler görülerek sonuçlandırılmasının istendiği, ancak sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden önce kamu davası açılmamış dosyalar ile haklarında duruşmanın tatiline karar verilen davaların durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili yargı mercilerine gönderilmesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Sıkıyönetim askerî mahkemelerine gerek iddianame ile gerekse adli ceza yargılama mercilerinin verdiği görevsizlik kararları ile açılan kamu davalarında, suçların yakalanamaması nedeniyle duruşmanın tatili kararı verilmesi, bu durumun devam süresince, o davayı görülmekte olan bir dava olmaktan çıkarmaktadır. Ayrıca, sıkıyönetim uygulamasının bir bölgede kaldırılması, sıkıyönetim kanununun 23. maddesi uyarınca b) gibi davaların durumlarına, niteliklerine göre görevli ve yetkili yargı mercilerine gönderilmesi gerektiğini de beraberinde getirmektedir. Sıkıyönetim askerî mahkemesine açılmamış olup, duruşmanın tatili kararı verilmiş davalar bakımından, bu mahkemelerin görev devretmesinin, kanun koyucunun amacına ters düştüğü konusunda kuşku yoktur. Çünkü, sıkıyönetimin yurtdışı aşamalı olarak kaldırılması, olağanüstü durumda ortadan kalktığını göstermekte, olağan düzenin geri gelmesi halinde ise, yalnızca derttest davaları sonuçlanmak üzere görev devretmek üzere sıkıyönetim askerî mahkemelerinin kuruluşunu "duruşmanın tatili" kararı verilen davalar nedeniyle devam ettirmekte gerek toplumsal, gerekse ekonomik bir yarar olmadığı açıktır.

Esasen 23. maddenin son fıkrasındaki hüküm, kanun koyucunun amacının da bu doğrultuda olduğunu göstermektedir. Bu durumda, davanın 1402 Sayılı Kanun'un 23. maddesi uyarınca adli yargı yerinde görülmesi gerekir.

Ayrıca, suçun işlendiği bölgede sıkıyönetimin 19.3.1985 ve davanın görüldüğü Adana'da 19.11.1985 günlerinden başlayarak kaldırılması üzerine, Adana Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nce hakkında duruşmanın tatili kararı verilmiş bulunan sıkıyönetimin devam ettiği bölgedeki Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesine gönderilen davaya konu suçun, anılan mahkeme açısından sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş bir suç olarak değerlendirilmesi gerekeceğinden, bu mahkemenin görev alanını üzerinde de duruşması lazımdır.

Sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen suçlarda, sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görevi, 1402 Sayılı Kanun'un 13. maddesinin (b) bendinde düzenlenmiştir. Buna göre sıkıyönetim bölgesi dışında işlenen bir suçla anılan mahkemelerde bakılabilmemesi

bu suçun sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görülmekte olan herhangi bir dava ile or

ve genel amaç içerisinde ve Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 24.7.1981 günlü, 17411 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 4.5.1981 günlü, 1981/1-1 sayılı İlke Kararı öngörüldüğü biçimde organik ve örgütsel bağlantılı olarak işlenmesine ve bağlantının varlığının dosyadaki somut belge ve bulgularla kanıtlanması koşuluna bağlıdır. Oysa, incelenen dosya içeriğinden, sanığa atılı suçun Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Akeri Mahkemesinde görülmekte olan davalarla ortak genel amaç bağlantısı içerisinde bulunduğunu gösteren, bunun organik ve örgütsel yönünü belirleyen hiçbir somut kanıt dosyada rastlanmamıştır. Bu durumda, 1402 sayılı Kanunun 13/b. maddesindeki koşul da gerçekleşmediğinden dava yine de adli yargı yerinde görülmelidir.

Açıklanan nedenlerle Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

SONUÇ Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektigiğine, bu nedenle Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 31.12.1982 günlü, 1982/122-222 sayılı görevsizlik kararının, sanıklardan Bedir Güllü'ye ilişkin kısmının kaldırılmasına, 23.2.1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y. İsmet Ayer

Üye

Mebrure Gözdemir

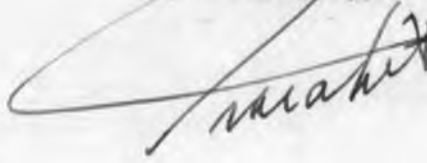
Üye

A. Mazhar Akman

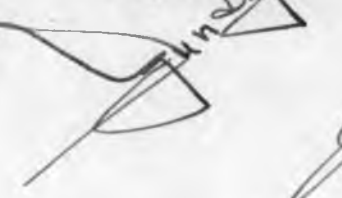
Üye

Necati Karakış

Üye

Ergun Arçun

Üye

A. Vahap Özarslan

